

BELİS Uluslararası projelerde daha çok yer alacak

İktisadi politikaların oluşturulmasına katkı sağlamak ve iktisadi kurumların tasarımına rehberlik edecek deneysel araştırmalar yapmak için kurulan BELİS (BİLGİ Economics Lab of İstanbul), önümüzdeki dönemlerde uluslararası projelerde daha çok yer almayı hedefliyor.

BELİS (BİLGİ Economics Lab of İstanbul) Direktörü Ayça Ebru Giritli, "Bir deneyi baştan sona tasarlayıp yürütebilecek Türkiye'deki tek

doktora öğrencisi grubunu yetiştirdik ve bu bizim için büyük bir gurur kaynağı" diyor.

Türkiye'nin ilk deneysel iktisat laboratuvarı BELİS'in kuruluşu 2009 yılına dayanıyor. Deneysel iktisat laboratuvarı derken ne kast ediliyor?

Deneysel iktisat, insanların iktisadi davranışlarını, bireysel ve ortaklaşa kararları nasıl aldıklarını, bu davranış ve kararların nelerden etkilendiğini deneysel yöntemler kullanarak inceleyen bir çalışma alanıdır. Ampirik çalışmalardan farklı olarak, deneysel araştırmalarda iktisadi kararlar/davranışlar ile çevresel/kurumsal faktörler arasındaki neden-sonuç ilişkisi kontrollü ortamlarda (örneğin laboratuvar) elde edilen verilerle incelenir. Tıpkı bir fizik ya da kimya laboratuvarında olduğu gibi, bir iktisat laboratuvarında da veri topladığımız ortamı kendiniz yaratırsınız. İktisat laboratuvarında bu ortam bilgisayar programları kullanılarak oyun şeklinde tasarlanmış deneylerle gerçekleştirilir. Bu deneylerde, bir iktisadi konunun gerçek hayatta karşımıza çıkan şekilleri canlandırılır. Yani, deneye katılanlar, iktisadi bir ortamda (ihale, pazarlık, riskli yatırım, vs.) kendi faydalarını/kazançlarını maksimize etmek için kararlar alan bireyler konumundadırlar. Zira katılımcıların deneylerde elde ettikleri kazançlar kendilerine nakit olarak deney bitiminde ödenmektedir. Gerçek hayatta olduğu gibi, deneyde elde edilen kazançlar katılımcıların kendi aldıkları kararlara ve/veya deneye katılan diğer katılımcıların kararlarına bağlıdır. Yani, laboratuvarımızdaki deneyler bilgisayar simülasyonu değil, katılımcılar arası iletişim ve etkileşimin bilgisayar ortamında düzenlenmiş halidir.

Laboratuvarımız bir servis sağlayıcı ile buna bağlı aynı hız ve donanımda bilgisayarlardan oluşmaktadır. Bilgisayar terminalleri birbirinden separatörler ile ayrılmışlardır. Bunun nedeni, katılımcılar arası iletişimin sadece bilgisayarlar aracılığı ile olmasını ve kontrol edilemeyecek etkileşimin bertaraf edilmesini sağlamaktır.

BELİS hangi amaçlar doğrultusunda kuruldu?

BELİS, iktisat teorisinin öngörülerini sınamak, insanların bireysel ve ortaklaşa karar verirken iktisadi ortamlara göre şekillenen davranış biçimlerini araştırmak, iktisadi politikaların oluşturulmasına ve iktisadi kurumların tasarımına rehberlik edecek deneysel araştırmalar yapmak için kurulmuştur. İktisadi politikaların ve kurumların hedeflerine ulaşabilmeleri için insanların o politika ve kurumlara göre davranışlarını nasıl şekillendirdiklerini anlamak gerekir. İnsanların davranışlarını öngöremeyen politika ve kurumların başarılı olmaları mümkün değildir. Örneğin, farklı ihale yöntemlerinin teklif verme stratejilerini nasıl etkilediği araştırmak, hedeflenen sonuçları verecek ihalelerin tasarımına rehberlik eder.

Kısa/uzun dönem dersler ve seminerlerle deneysel iktisatın lisans ve lisansüstü düzeyde öğretilmesi, genel iktisat öğretimini destekleyici deneysel metodların kullanımının tanıtılması da BELİS'in kuruluş amaçları arasındadır. Ayrıca, doktora öğrencilerinin deneysel projelerinin desteklenmesi hedeflenmiştir.

Laboratuvar, hangi özelliklere ve nasıl bir çalışma sistemine sahip?

Deneylerde katılımcı olarak yer almak isteyen öğrencilerimiz BELİS'in web sitesinden ulaşabilecekleri bir program aracılığı ile katılımcı havuzumuza kayıt yaptırırlar. Bu havuzda yer alan öğrencilere düzenlenen deney seansları için davetiyeye gönderilir. Seanslara kayıt yaptıran öğrenciler, belirtilen gün ve saatte laboratuvarımıza gelirler. Kura usulü laboratuvardaki terminallere yerleştirildikten sonra kendilerine sözlü ve yazılı olarak deney yönergesi iletilir. Bu yönergede, deneyin aşamaları ve kuralları anlatılmakta, alınacak karar türleri ve nasıl para kazanılabileceği yer almaktadır.

Deney tamamlandıktan sonra her bir katılımcıya deney kazancı kapalı bir zarf içinde teslim edilir. Deneylerde uyguladığımız en önemli prensip anonimlik. Katılımcıların deney sırasında aldıkları kararlar hiçbir kimlik bilgisi ile eşleştirilmez ve hiçbir katılımcının kazancı hakkında kendisi dışında kimseye bilgi verilmez.

BELİS'de yapılan deneyler TÜBİTAK ve Murat Sertel İleri İktisadi Araştırmalar Merkezi tarafından finanse edilmektedir.

Kurulduğu günden bu yana BELİS'in imza attığı çalışmalara bir kaç örnek verebilir misiniz?

Geçtiğimiz yıl başladığımız pazarlık deneyleri serimiz var. Bu deneylerde, pazarlık konusu olan değer nasıl üretildiğinin insanların pazarlık davranışı üzerindeki etkisi incelenmiştir. İki kişinin bir araya gelerek ürettiği bir değer düşünelim. Bu, bir şirket ya da yatırım olabilir. Diyelim ki bu ortaklardan biri şans yoluyla elde ettiği parayı (miras, vb) ortaya koyarken, diğeri çalışarak ortaklığa katkı yapmaktadır. Tarafların yaptıkları katkıların değerleri aynı ya da farklı olabilir. Yaptığımız deneylerde, yaratılan ortak değerinin nasıl paylaşılması gerektiğine ilişkin iki ortak arasındaki pazarlık davranışları incelenmektedir.

**SON
SAYI
SAYFA
SAYFA
OKU**

ESKİ SAYILAR

ESKİ SAYILAR

**İstanbul
Bilgi Üniversitesi**

LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

2015'de tamamladığımız bir başka çalışmada, gelir şoklarının emek arzı üzerindeki etkilerini inceledik. Bu etkilerin sadece uzun vadede ortaya çıkmasını öngören ve makroekonomik modellerde sıklıkla kullanılan bir fayda fonksiyonunun davranışsal temellerini araştırmak için deneyler yaptık.

Daha önceki yıllarda tamamlamış olduğumuz bir saha deneyinde de söz edeyim: BİLGİ'ye yeni kayıt yaptıran lisans öğrencileri ve ebeveyleleri ile yaptığımız bu projede demokratik değerlerin ebeveylelerden çocuklara aktarılıp aktarılmadığını inceledik. Demokratik değerlerin nesiller arası aktarımı, söz konusu değerlerin uzun dönemli toplumsal dinamikleri etkilemesi açısından önemli bir konu.

BELİS'de tamamlanan projeleri bir çalışma makaleleri serisi olarak çıkarıyoruz. Bu seri, uluslararası bir veri tabanına bağlı ve dünyanın herhangi bir yerindeki araştırmacılar tarafından takip edilebiliyor.

Deneyel iktisadın lisans ve lisansüstü düzeyde öğretilmesine ve genel iktisat öğretimini destekleyici metodların tanıtılmasına öncülük ediyorsunuz. Bu kapsamda ne tür geri bildirimler alıyorsunuz?

Türkiye'de deneyel iktisat dersini müfredatına alan ilk üniversite BİLGİ. 2011 yılından bu yana iktisat doktora programımız içinde verilen bu derse başka üniversitelerin yüksek lisans ve doktora öğrencileri de kayıt oluyorlar. İktisatta deneyel metodoloji uygulamaları hakkındaki bu dersti iktisadi davranış üzerine bir okuma dersi ile de destekliyoruz doktora programımızda. Öğrenciler, dönem sonunda kendi deneylerini tasarlıyorlar ve bu deney tasarımları, dersi daha önceki dönemlerde almış öğrencilerin de katıldığı tam günlük bir çalıştayda sunuluyor.

Lisans seviyesinde ise, bazı derslerde öğrencilere konuları oyun olarak tasarlanmış deneyler kullanarak anlatıyoruz. Örneğin, iktisada giriş dersinde arz ve talep eğrilerinin nasıl oluştuğunu izah etmek için öğrencilere hayali bir elma piyasasında alıcı-satıcı rolleri veriyoruz. Öğrenciler kendilerine verilen maliyetler ve alım gücüne göre karlı alım-satım yapmaya çalışıyorlar. Piyasa mekanizmasını ve dengelemlerini anlamaları açısından çok ama çok etkin bir yöntem bu. Öğrenci, ders kitabında gördüğü grafiğin ne anlama geldiğini o kadar rahat ve iyi anlayabiliyor ki bu yöntemle...

BELİS'in önemli faaliyetlerinden biri de lise öğrencilerine verdiğimiz iktisat dersleri. Bu derslerin amacı lise öğrencilerine iktisatın hangi konularla ilgilendiğini, amacının ne olduğunu oyunlarla (deneylerle) anlatmak. Öğrenciler (ve bazen bize katılan velileri) oyunlar sırasında müthiş eğleniyorlar. Yaklaşık tam gün süren bu dersler sırasında ve derslerin ardından öğrencilerin yaptıkları geri bildirimlerde öğrencilerin çok hızlı şekilde iktisatın çalışma konuları hakkında fikir sahibi olduklarını ve bundan büyük heyecan duyduklarını görüyoruz.

Liselere verdiğimiz derslerde yeralan oyunları deneyel iktisat dersini almakta olan doktora öğrencilerimizle birlikte tasarlıyor ve oynatıyoruz. Yani, bu dersler doktora öğrencilerimiz için deneyel uygulama sahasını oluşturması açısından da çok faydalı oluyor.

BELİS, önümüzdeki dönemlerde neleri hedefliyor?

BELİS kuruluş hedefleri doğrultusunda çalışmalarına devam ediyor. Tabii ki proje yapma kapasitemizi arttırmak istiyoruz. Bunun ilk adımı, laboratuvarımızı Dolapdere Kampüsü' müzden Santral'e taşımak. Bu sayede daha çok öğrencinin deneylerimize katılımını sağlayacağız.

BELİS kuruluş hedefleri doğrultusunda çalışmalarına devam ediyor. Tabii ki proje yapma kapasitemizi arttırmak istiyoruz. Bunun ilk adımı, laboratuvarımızı Dolapdere Kampüsü' müzden Santral'e taşımak. Bu sayede daha çok öğrencinin deneylerimize katılımını sağlayacağız.

Deneyel iktisat alanında dünyanın önde gelen isimlerinin bazıları kuruluşundan bu yana BELİS'in üyesi ve bu bizim için çok önemli bir destek. BELİS önümüzdeki dönemlerde uluslararası projelerde daha çok yer almayı hedefliyor.

Bir deneyi baştan sona tasarlayıp yürütebilecek Türkiye'deki tek doktora öğrencisi grubunu yetiştirdik ve bu bizim için büyük bir gurur kaynağı. Deneyel ekibimizde yer alan öğrencilerimizin projelerine daha çok destek bulabilmek ve yeni öğrencilerin katılımı ile ekibimizi büyütmek istiyoruz.

« [Akademik birikimi sektörel bilgiyle geliştiriyor](#)

[STK'ların kurumsal kapasitelerini geliştiriyor](#) »